

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lex Talionis XII. Tabularvm Cardinali Baronio Ab Isaaco Casavbono Dicta

Rosweyde, Heribert

Antverpiae, 1614

Tabvla IX. Putida Casaubonianæ Grammaticæ contra Baronium
disceptatio. Error varius Casauboni de momento conceptionis Christi.
Diuinæ naturæ cum humanâ connubium, assensu Virginis firmatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10692

TABVLA IX.

Putida Casauboniana Grammaticæ contra Baronium disceptatio. Error varius Casauboni de momento conceptionis Christi. Divinæ naturæ cum humanâ connubium, assensu Virginis firmatum.

*Exerc. I.
cap. 27.*

CASAUBONVS. Baronius de tempore loquens quo humanam naturam in vtero Mariæ Verbum Deus assumpsit, contigisse id ait, *Augusti Imperatoris anno ab inito per menses ferè quatuor Triumviratu quadragesimo.* Vellem magis perspicuè rem tantam expressisset. quin aliquis non iniuriâ quæsierit an hæc Latina sit oratio. Nam *magistratum inire per quatuor menses*, quo exemplo dicatur, cupio doceri. Voluit autem hoc: Quando Christus est conceptus, annos Augusti præteriisse, si ab inito Triumviratu numerentur XL. & ferè menses quatuor. Hoc verum est: nam dies dumtaxat desunt tres pleno *τετραμῶν.*

ROSVVEYDVVS. Ego verò vellem non tam perspicuè hîc tuum expressisses, quâ fas quâ nefas, reprehendendi pruritum. Nescio quid semper calamo tuo, vbi etiam Baronius rectissimè dixit, suppuratur. Næ ille
pro-

profectò rudis fit, qui non capiat quid verbis suis velit Baronius. Explicatione certè tuâ hîc opus non fuit. Latinitatem frustrà culpas, & vt culpare magis possis, dictionis eius formam inuertis. Rectè Baronius, *ab inito per menses ferè quatuor Triumviratu:* tu ne rectè, *magistratum inire per menses quatuor.* Rectè *initum*, quia præteriti est temporis, iungi potest *mensibus quatuor*; non ita *inire*, quia præsentis. Quid ni cùm quis Triumviratum gessit annis XL. & mensibus ferè quatuor, quatuor eos menses initio possit præponere? *ab inito per menses ferè quatuor Triumviratu.* Quæ enim hîc differentia? anno ab inito per menses ferè quatuor Triumviratu, quadragesimo; & si dicam, anno quadragesimo cum quatuor ferè mensibus ab inito Triumviratu. Ridebit te Grammaticum posteritas, qui hîc argutus esse voluisti.

CASAVBONVS. Quæstionem verò de momento conceptionis Christi penitus esse omissam à Baronio in tantâ diligentia, non nihil miror. Est enim elegans, nec planè curiosa, vt verba Euangelistarum rectè capiantur. Tres super eo magnorum auctorum sententias inuenio.

ROSVEYDVS. Vide quæso Lector calumniatoris ineptiam. Tractauerat paulò

antè Baronius in Apparatu num. L X I X. de Zachariâ Ioannis Baptistæ patre, & accuratè probauerat eum nō fuisse summum Pontificem. Quid ad hæc Casaubonus? *Hominem occisum occidit Baronius, &c. Cui non dicitur Hylas?* Nunc cum omittit Baronius quæstionē de momento incarnationis Christi, à tot interpretibus, tot Scholasticis accuratè tractatam, incuriæ arguitur. Quis ferat hanc calumniatoris importunitatem?

Producit igitur Casaubonus tres vbique obuias, in plurium viuentes scriptis sententias, vt de eo iam dici possit: *Hominem viuum viuificat Casaubonus.* Sed non ille Mercurius Psychagogus, qui animas ducere & reducere possit. Viuent, viuent illæ sententiæ in auctorum suorum scriptis, etiam sine Casauboni suscitabulo. Quamquam prudentiùs Baronius eas dissimulauit & præteriit, eâ solùm propositâ, quæ & ad Euangelistæ mentem, & ad Patrum magis consensum faceret: vt mendaciter scripserit Casaubonus, quæstionem de momento conceptionis Christi penitus esse omissam à Baronio. Sed videamus nunc illas tres magnorum virorum sententiâs, quibus Exercitationes suas ornari voluit Casaubonus, & præ Baronio diligens videri. Vereor enim non multum homini fidendum, cum extra chor-

rum

rum suum saltat, & relicto Athenæo, sacra-
rum Litterarum interpretem vult agere.

CASAVBONVS. Prima est eorum, qui
ante vel potius sub ipsam salutationem ab
Angelo factam concepisse Mariam putant:
quod videntur existimasse ij omnes, qui ple-
nitudinem gratiæ, propter quam Virgini di-
ctum est ab Angelo, *Χαῖρε κεχαρισμένη, ὁ
Κυριε μετὰ σου, Ave gratiâ plena, Dominus
tecum*, interpretati sunt de Christo iam con-
cepto, & iam corpus Mariæ inhabitante.
Sed obstat huic opinioni, quòd etiam post
hæc verba futurum tempus vsurpat Ange-
lus, cum ait, *concupies in utero*.

ROSVEYDVS. Fuit hæc quidem pau-
corum sententia, sed non diu obtinuit, alior-
sum pendente cateruâ Patrum. Ita videtur
sensisse Hieronymus epist. ad Principiam: *Sancta Maria quia conceperat eum, in quo om-
nis plenitudo Diuinitatis habitat corporaliter,*
plena gratiâ salutatur. Ambrosius in Lucam; *Benè sola plena gratiâ dicitur, quæ sola gra-
tiam, quam nulla alia meruerat, consecuta est,*
ut gratiæ repleretur auctore. Gregorius Neo-
cæsariensis Episcopus Thaumaturgus: *Gra-
tiâ plena, quia cum hac totus thesaurus gra-
tiæ repositus erat. Ex omnibus enim generatio-
nibus hæc sola Virgo sancta corpore & spiritu
fuit: sola fert eum, qui verbo portat omnia.*

Hieron.
epist. 140.
ad Princi-
piam.

Ambros. in
Luc. lib. 2.,
c. 2.

Gregor.
Thau. O-
rat. 1. de
Annunt.

Vide-

Videtur igitur his auctoribus *gratiâ plena* salutari; quòd in eâ iam habitaret Christus, in quo habitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter, & in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei. Sed alio sensu plenam *gratiâ* dici posse censent alij Patres, quos vide apud Sacrarum litterarum interpretes. Certè Baronium hîc negligentia arguere (quòd eam sententiam omiserit, quæ & paucorû est, & pugnat cum Lucæ c. 11. ver. 21. vbi Christo dicitur nomen ab Angelo impositum, priusquam in vtero conciperetur, quæ nominis impositio post hanc de gratiæ plenitudine salutationem contigit) non video, quomodo non maioris temeritatis quàm diligentia hæc reprehensio sit.

CASAUBONVS. Alij igitur censent, simul B. Virginem & auribus accepisse vocem Angeli dicentis, *concupies*, & in vtero concepisse: nam etsi dixit ille *συλλάψῃ*, *concupies*, non *συλλαμβάνεις*, *concupis*: vocolam tamen *ἰδοὺ* ecce vrgent, & instans tempus eò volût significari. Nicephorus Callistus lib. 1. cap. viii. *Simul cum eâ ipsâ Gabrielis voce, intransibiliter æternum & antefaculare Verbum Dei descendit, & conditionem naturamq; nostram subiit.*

ROSVEYDVS. Hîc verò quærere ex te liceat, Casaubone, qui illi alij sint: vnum pro-

producis Nicephorum, quem miror cur
 nunc inter viros magnos ponas, quorum te
 hîc ais sententias producere, quem aliàs,
 cùm eius auctoritate vtitur Baronius, tibi
 non magnus, non paruus, sed nihili potius
 fit vir. Sed voluisti, scilicet, noui nunc ali-
 quid producere, vt diligentia Baronium vi-
 dereris superare: quod vt faceres, non puduit
 etiam à nihili tibi viro emendicare senten-
 tiam. Sed non successit tibi mendicimo-
 nium. Quem enim ille tibi sincerum num-
 mum suggessit, tu adulterasti. Inspice de-
 nuò. *Itaque in Nazareth cum Iosepho do-*
micilium illa habens, ab Archangelo Ga-
briele latum accepit nuntium; Aue, dicen-
te, gratia plena, Dominus tecum; & simul
cum eâ ipsâ voce intransibiliter aeternum &
antefeculare Verbum Dei descendit. Quod
 etiam asseris ἰδοὺ ecce virgeri à Patribus, quasi
 ipso momento, quo ab Angelo pronuntia-
 tum est, ἰδοὺ συλλήψῃ, *Ecce concipies*, Virgi-
 nem concepisse, quia auctore non producis,
 non facile aliquis, sæpè aliàs male auctores
 citati & intelligenti, sine teste credet. Theo-
 phylactus quidem in cap. 11. Lucæ ait: Si eo
 tempore conceptus fuisset Christus, quo
 Angelus dixit, ἰδοὺ συλλήψῃ, *Ecce concipies*,
 dicturum potius fuisse, ἰδὲ συλλαμβανήσῃ, *Ecce*
concupis. Facit tamen pro tuo ecce Græcus in-
 terpres

Niceph.
 lib. 1. c. 8.

ἀμεταβά-
 τως κἀτετα-
 ῖον ὁ πρῶτος
 νος.

Apud D.
Th. in c. 1.
Luc.

terpres apud D. Thomam: Quod dicitur *ecce*, celeritatem & præsentiam denotat, insinuans cum eius verbo celebratam esse conceptionem. Quid nunc ais æruscator falsarie? ubi in Nicephoro tua inscriptio, *concipies*?

CASAUBONVS. Tertia eorum sententia est, qui concepisse Virginem aiunt, eam quidem horam quam dicta illi hæc sunt ab Angelo, at non eodem momento, verum quando voluit Deus: fortasse, aiunt isti, illico post absolutos Angeli sermones. Rationem afferunt geminam: quia dixit Angelus, *concipies*: & quia verba post hanc editam vocem prolata ab Angelo, *καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἰησοῦν*, *vocabis nomen eius Iesum*, dicuntur à Lucâ fuisse pronuntiata ante conceptionem, cap. 11. v. XXI. Theophylactus in caput alterum Lucæ.

ROSVEYDVS. Duas tu causas allatas vis à Theophylacto cur post absoluta Angeli verba suspicari quis possit conceptum à Virgine Dominum. Imò verò neutrum in eum finem adfert. Ecce eius verba: *σημείωσαι ὅτι ἔχ' ἅμα τῷ εἰπεῖν τὸν ἄγγελον, ἰδὲ συλλήψῃ ἡὸν, σωελήφθη ὁ κύριος. ἀλλὰ μὴ ταῦτα, ὅτε ἠθέλησεν. ὅρα γὰρ τί λέγει ἐν ταῦτα, τὸ κληθῆν ὑπὸ τῆς ἀγγέλου πρὸς τῆς συλληφθῆναι αὐτόν ἐν τῇ κοιλίᾳ. καὶ ἀπ' αὐτῆς δὲ τὸ λέξεως δεικνύται τὸ εἶπεν, ἰδὲ συλλαμβάνεις· ἀλλ', ἰδὲ συλλήψῃ.*
ὡς

Theophyl.
in c. 2. Luc.

ὡς ἐν τέττον ἔστι συλλογισαδς, ὅτι τῆ ἔρα μὲν
 ἐπεὶ νη σωελήφθη ὁ Κύριος· ἔ μὲν αὐτῆ τῆ στιγμή,
 καθ ἣν ὁ ἄγγελος ἔλεγε, ἀλλὰ τυχὸν ὅτε σωε-
 τέλεσε τὰς λόγους. Ταῦτα δὲ ἔ δογματικῶς λέγο-
 μεν. *Observa autem quod non statim ut dixit*
Angelus, Concipies filium, conceptus est Domi-
nus, sed postea quando voluit. Vide enim quid
dicat hoc loco, quod vocatum est ab Angelo
priusquam conciperetur in utero. Et hoc verbo
ostenditur id quod diximus. Non enim dixit,
Ecce concipis: sed, Ecce concipies. Atque ex his
animadvertere licet, quod hora quidem illa
conceptus fuerit Dominus: non autem illo mo-
mento quo Angelus dixit, sed forte postea-
quam complevit sermones. Hac autem non di-
xerimus definitivè. Tantum ex verbis Lu- ^{Luc. 2.}
cæ cap. 11. improbat Theophylactus eorum ^{V. 21.}
sententiam, qui existimarunt Christum à
Virgine conceptum statim post illa verba,
Ἴ δὲ συλλήψῃ, Ecce concipies: quod stare non
posse cum Lucæ illo asserit, cum ibi dicatur
de Christi nomine, quod vocatum est ab An-
gelo, priusquam in utero conciperetur. Ergo
cum Christo nomen prius ab Angelo sit
impositum, nondum conceptus erat tunc
Christus. Non igitur statim post verba illa,
Ἴ δὲ συλλήψῃ, Ecce cōcipies, quæ illam nominis
ab Angelo impositionem præcedunt. Imò
verò, inquit, si ad ea verba Christus fuisset
 con-

conceptus, dixisset potius Angelus, Ἦ δὲ οὐ λαμβάνεις, *Ecce concipis*. Nullis igitur rationibus suam firmat sententiam Theophylactus, sed eam simpliciter dumtaxat & sine vllâ asseueratione proponit; aliorum verò duabus istis rationibus infirmat opinionem, vt iam dixi.

Atque hæctenus de triplici diuerso conceptionis momento à diuersis auctoribus assignato, quod Baronius non ex indiligentiâ, sed studio vel breuitatis vel moderationis præterit, nolens falsis opinionibus Annales suos onerare potius quàm ornare; vnicam eamq; verissimam sententiam posuisse contentus. Quæ sanè quia à te vel malignè odio Virginis suppressa, vel otiosè nimis supineq; præterita, digna sanè est quæ hîc ex Baronio (quia eam mendaciter dicis penitus ab eo omissam) intexatur.

Baron. Ap-
par. n. 76.

Cùm Gabriel, inquit Baronius, omnia “ non humanitus sed diuinitus esse perficien- “ da sanctissimam Virginem monuisset, ac “ exemplo cognatę sterilis Elisabeth eamdem “ certiozem reddidisset, ac firmasset; illa haud “ cunctata, mirâ animi submissione præbens “ suæ voluntatis assensum, hæc ait: *Ecce ancilla “ Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* “ moxque sic delapsum est Verbum in vte- “ rum Virginis, vt ex eâ carnem assumens, “ quod

quod semper fuisset esse non desineret.

Rectissime breuissimeq; Baronius. Quod ne temerè ab eo dictum existimes, quasi MARIÆ hîc aliquod meritum intercesserit, quasi Deo indignum MARIÆ assensum præstolari, dabo hîc Patrum sententias, vt videas, quibus ducibus Baronius comitatus incedat: etsi solus ipse in campum processerit, ducibus interim in suis remanentibus tentoriis. Eos nunc in campum educam.

Basilii Seleuciæ Episcopus: Οἷς ὁπαρεχουσα φησιν ἡ Παρθένος. Ἰδὲ ἡ δέλι Κυεῖς, ἡμοιτόμοι καὶ τὸ ρῆμά σου. καὶ τὰ τ' ἑίας συλλήψεως λοιπὸν, καὶ τὴν παρθενικὴν ἐνεργεῖτο νηδύ. *Incurrens in Angeli sententiam Virgo, ait, Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Ac deinde, quæ ad conceptum Domini faciebant, per uterum virgineum perficiebantur.*

Basil. Seleuc. Homil. 31. de Annuntiat. D. V.

Augustinus Antistes Hipponensis: *Noli morari Virgo, nuntio festinanter responde verbum, & suscipe filium, da fidem, & senti virtutem: Ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Nec mora, reuertitur nuntius, & virginalem thalamum ingreditur Christus, efficitur subito prægnans beata Dei genitrix, & cuncta per secula predicatur felix, concepit mox diuinitatem Verbi, virilis ignara consortij.*

Aug. Ser. 2. de Annuntiatione, qui est 18. de SS.

Sedulius Paschalis operis libro 11. *Hæc post-*

L

Sedul. l. 2. Pasch. c. 2.

postquam Prophetica sapiens vox prædixit, & Gabriël Angelus Mariæ iam præsentī annuntiavit, mox puellæ credentis in utero fidelis Verbi mansit aspirata conceptio; prolesq; siderea nascendi sub lege delituit, quæ cuncta suo nasci nutu concessit.

Gregor.
Magn.
l. 18. Mo-
ral. c. 36.

Gregorius Magnus: Nuntiante Angelo & adueniente Spiritu, mox Verbum in utero, mox intra uterum Verbum caro, & manente incommutabili essentiâ, quæ est ei cum Patre & cum sancto Spiritu coeterna, assumpsit intra virginea viscera, unde & impassibilis pati, & immortalis mori, & æternus ante secula temporalis posset esse in fine seculorum, & per ineffabile sacramentum conceptu sancto, & partu inuiolabili secundum veritatem utriusque naturæ, eadem Virgo, & ancilla Domini esset, & mater. Sic quippe ei ab Elisabeth dicitur: Vnde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me. Et ipsa concipiens dixit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

Tomo 2.
Concil. an-
te Concil.
Aruernen-
se.

Anastasius Papa ad Vrfinum: Dignatus est post consensionem sanctæ Virginis, cum dixit ad Angelum; Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum; ineffabiliter sibi ex ipsâ edificare templum. Et statim sibi uniuert, quod non coeternum de suâ substantiâ è celo detulit corpus, sed ex massâ nostræ substantiæ, hoc est ex Virgine hoc accipiens, & sibi uniens,

uniens, non Deus Verbum in carnem versus est, neque ut phantasma apparens, sed inconuertibiliter suam conseruauit essentiam, & primitias nostræ naturæ sibi uniuert.

Atque hinc quia MARIA Angelo credit, quia obediuit; ea à Patribus inter Euam & MARIAM antithesis ponitur: ut quod Eua per inobedientiam, per incredulitatem, serpentis malignique genij fraude perdidit; MARIA per obedientiam, per fidem, bono internuntio Genio recuperarit.

Irenæus: *Sic autem & Eue inobedientia* Irenæus lib. 3. c. 33. *nodus solutionē accepit per obedientiam MARIÆ: quod enim alligauit virgo Eua per incredulitatem, hoc Virgo MARIA soluit per fidem.*

Atque in primis ea sententia, quæ ante Angeli accessum MARIAM Deo grauidatam asserit, omnium ferè Patrum sententiâ refutatur: qui ut MARIAM Eux, Gabrielem serpenti opponunt; ita per aures Eux mortem, per Virginis aures vitam intrasse asserunt.

Irenæus: *Quemadmodum enim illa, id est* Idē. lib. 5. c. 19. *Eua, per angelicum sermonem seducta est, ut effugeret Deum prauaricata uerbum eius: ita & hæc, id est MARIA, per Angelicum sermonem euangelizata est, ut portaret Deum obediens eius uerbo. Et sicut illa seducta est, ut effugeret Deum; sic hæc suasa est obedire Deo, uti virginis Eua Virgo MARIA fieret aduo-*

cata, & quemadmodum astrictum est mortis genus humanum per virginem, solvatur per Virginem.

Tertull.
lib. de carne Christi,
cap. 17.

Tertullianus: Sed & hic ratio defendit, quod Deus imaginem & similitudinem suam à diabolo captam æmulâ operatione recuperavit. In virginem enim adhuc Eam irrepserat verbum edificatorium mortis; in Virginem æquè introducendum erat Dei verbum exstructorium vitæ: ut quod per eiusmodi sexum abierat in perditionem, per eundem sexum redigeretur in salutem. Crediderat Eua serpenti, credidit MARIA Gabrieli: quod illa credendo deliquit, hæc credendo deleuit.

Gregorius
Thaumaturgus.
Sermon. I. in
Annuntiatione
B. Mariæ.

a πρώτῃ
b ἀλλ. τῷ τ
καρδίας
φρονήματι.
c ἀλλ. ἀπὸ
d ἀλλ. πῶ
μα

Gregorius Thaumaturgus. Οὐχ ὡς ἡ ἄωρον παρθεὶν Ἐὐα μόνη ἐν ᾧ οὐρα δέισω χορεύουσα, χαυῶν τῇ δαυνοία, ἀπεριέργως ᾧ οὐρα τῆ ἀρχαίου ὄφρα, τὸ λόγον ἐδέξατο, καὶ ἐπὶ τῆ εὐφρασίᾳ τὸ πρῶτον δαυνοίας φρόνημα. καὶ δι' αὐτῆς ὁ δόλιος τὸ ἰὸν ἐκχέας, καὶ τὸ θάνατον συγκεράσας, εἰς πάντα τὸν κόσμον εἰσήγαγεν· καὶ διὰ τὸ πᾶς ὁ μόχθος τῆ ἀλλ. ἀπὸ ἀγίων ἐχρήετο. ἀλλ' ἐν μόνη τῇ ἀγία Παρθένῳ, τὸ ἐκείνης ἰσχυρῶς ἀνασέσωσαι· καὶ ἐπεὶ τὴν ἄγία τὸ δῶρον ἐκαρτέρησεν ὑποδέξαται, ὅτι ἀνμάθη τις ὁ ἄεμπων, καὶ τί τὸ δῶρον, καὶ τις ὁ φέρων. Non sicut anteà virgo Eua sola in paradiso chorum agens atque tripudians, relaxatâ mente per incuriam, ab auctore omnis mali

* al. mente
cordis

serpente verbum suscepit; & sic sensu * mentis

cor-

corrupta est, ac per ipsam fraudulētus venenum effundens, mortēque admiscens, in omnem mundum introduxit: ac propterea omnis sanctorum erumna nata est: verū in solā sanctā Virgine eius lapsus reparatus est. Neque prius sanctissima Virgo donum admisit, quā quis illud mitteret, & quodnam donum esset, ac quis ferret, addidisset.

Augustinus: *Et quoniam diabolus per serpentem Eua locutus, per Eua aures intulit mortem; Deus per Angelum ad MARIAM protulit verbum, & cunctis seculis vitam effudit: Angelus sermonem eiecit, & Christum Virgo concepit. O coniunctio sine sordibus facta, ubi maritus sermo est, & uxor auricula! Et sermone 18. de Sanctis: Mater generis nostri pœnam intulit mundo, genitrix Domini nostri salutem attulit mundo. Auctrix peccati Eua, auctrix meriti MARIA. Eua occidendo obfuit, MARIA viuificando profuit. Illa percussit, ista sanauit. Pro inobedienciâ enim obedientia commutatur, fides pro perfidiâ compensatur. Ibidem: Circumda virum MARIA Angelo fidem dando, quia Eua perdidit virum serpenti consentiendo.*

Dicam ampliùs ad fidem Baronio, ad auctoritatem eius sententię conciliandam, non obedientiam tantum Virginis, non humilitatem tantum considerasse sanctos Patres,

L 3

sed

August. vel
quis alius
apud eum,
Ser. 15. de
tempore,
qui est 18.
de Nat.
Domini.

Aug. Ser.
18. de SS.
qui est 2.
de Ann.

D. Thom. sed prætereà cùm spirituale inter filium Dei
 3.p. 9. 30. & humanam naturam connubium Angelo
 2.1. paranymphe contrahendum esset, Virginis
 hîc assensu opus fuisse, vt tabulæ matrimo-
 niales conscribi possent, & virginalè illud
 ebur cælesti penicillo depingi. Rectè enim
 Theophyl. notat Theophylactus, cùm dixit: *Ecce ancilla*
 in c.1. Luc. *Domini*, perinde esse ac si dixisset, Ἰδὲ τῶναξ
 εἰμι ζωγραφικός ὁ βούλει ὁ γραφεὺς, γραφέτω.
Ecce tabula sum pictoria; pingat pictor quod
voluerit.

Ambr. in
 c.1. Luc. Ambrosius: *Nec sanè ita operatur Deus*
in electis suis, vt artifex in materiâ inanimatâ
& insensibili. Requirit enim ille assensum no-
strum, quem etiam Angelus ex Virgine affecu-
tus est, cùm illa dixit: Ecce ancilla Domini.

Chrysol.
 Scim. 140. Chrysologus: *Ad Virginem Deus aligerum*
portitorem mittit: nam dat arrham, dotem
suscipit, qui fert gratiam; fidem refert, & tra-
dit munere virtutis, qui mox virginei consen-
sus resoluit sponsionem.

Ioan. Da-
 maf. 1.3.
 c.2. de Fid.
 Orth. Ioannes Damascenus: Ἡ δὲ [M A R I A]
 πρὸς αὐτόν· Ἰδὲ ἡ δούλη Κυρίου, ἤρξοιτό μοι καὶ τὸ
 ῥῆμά σου. Μετὰ οὗ τῶ συγκάθεσιν τῆς ἁγίας
 Παρθένου, Πνεῦμα ἅγιον ἐπέηλθεν ἐπ' αὐτῶ καὶ
 τῆς Κυρίου λόγον, ὃν εἶπεν ὁ Ἄγγελος, καθεῖθεν
 αὐτῶ, καὶ δυνάμιν δευτικῶ τῆς Λόγου θεότη-
 τος παρέχον, ἀμα δὲ καὶ ἠρητικῶ. *At tum ipsa*
 [M A R I A] *ad eum: Ecce ancilla Domini, fiat*
mibi

mihī secundūm verbum tuum. Quocircā post sancta Virginis assensum, Spiritus sanctus superuenit in eam, iuxta sermonem Domini, quem dixerat Angelus, eam lustrans, & virtutem diuinitatis Verbi susceptiuam praeuit, simul autem & generatiuam.

Sed omnium elegantissimè D. Augustinus celestis nobis paranymp̄hi officium, Virginis pudorem, modestam eius retractationem, prudens colloquium, & plenum tandem assensum expressit. Quo iuuat hanc tabulam velut aurato limbo inorare.

Responde iam Virgo sacra. Vitam quid tricas mundo? Assensum tuum Angelus praestolat, inde est quod nuntius iste moratur. Iam audisti, Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, vt prolem gignas, & virginitatem non perdas. Ianua caeli quondam per Adam clausa iam sonuit, per ipsam nuntius iste processit. Deus in portā est, Angelum quem moraris expectat. O beata Maria, seculum omne captiuum tuum deprecatur assensum, te Deo mundus fidei suae obsidem facit, per te parentum suorum iniurias abstergi deprecatur. Ipse prior qui offensus est misit, claustrum quod iniquitas nostra celo infixerat, reseravit. Est nobis aditus, si assensus tuus fuerit commodatus. Et nobis succurris, & tibi: quia nobis pœna succussit, & tibi nuptias Filio

August. vel
quis alius
apud eum,
Ser. 17. de
Nat. Dom.
qui est Ser.
21. de Tēp.

suo in tuo thalamo Pater preparabit. Deus in ipsis sponsalibus gaudiis relaxat quidquid eum offenderat mundus.

O & tu Angele tanti Regis nuntie, & secreti diuini legate, qui ex palatio Imperatorie Maiestatis indulgentiam reddis criminosis, vitam mortuis, & pacem sacrã attulisti captiuis, urge Virginem non de Dei munere diffidentẽ, sed de muneris magnitudine cogitantem. Faue partibus sæculi, conscius secretorum cæli: letabuntur socij tui, si negotium inueris mundi. Nos à vestro consortio impietatis mucro diuisit, per vos de reditu nostro tractatur. Inspice squalentem nostri carceris miseriam, & loquere festinus ad Mariam:

Vsq̃uequò moraris, ô Virgo, nuntium festinantem? Intuere Deum in cæli me vestibulo sustententem, respõde verbum, & suscipe filium. Da fidem, & senti virtutem. Pande sinus roseos Virgo perpetua, fides tua modo aut aperit cælum, aut claudit.

Ecce, inquit, ancilla Domini, introeat Rex in cubiculum suũ, fiat mihi secundum verbum tuum. Nec mora, reuertitur nuntius, & nuptialem thorum ingreditur Christus. Accipit stolam carnis in thalamo Virginis, intra thesaurum maiestatis sacculum carnis cessit. Diuinitati sponsatur homo, pramium accipit caro.

Nihil ad hunc aureum limbum addo.

T A B V